

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU OLSZTYŃSKIEGO na lata 2016-2025

Szanowni Państwo,

Z przyjemnością i satysfakcją przekazuję Strategię Rozwoju Powiatu Olsztyńskiego na lata 2016 – 2025. To pierwsze opracowanie, które nakreśla cele i kierunki działań powiatu w perspektywie długofalowej. Dokument został przyjęty Uchwałą Nr XXI/193/2017 Rady Powiatu w Olsztynie z dnia 27 stycznia 2017 r.

Głównym założeniem było stworzenie dokumentu, którego treść byłaby żywa, aktualna i wynikała z faktycznych potrzeb mieszkańców. Z tego też powodu do pracy zostało zaproszonych wiele środowisk, w tym przedstawiciele samorządu 12 gmin oraz miasta Olsztyna, a także przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, służby mundurowe, instytucje kultury i osoby prywatne.

Punktem wyjścia do opracowania Strategii była diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej. W oparciu o nią oraz wyniki konsultacji społecznych powstała wizja Powiatu Olsztyńskiego jako miejsca atrakcyjnego do zamieszkania i inwestowania. Sprzyjać temu będzie modernizacja infrastruktury drogowej i okołodrogowej, działania w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza w budynkach indywidualnych, promocja odnawialnych źródeł energii, a także tworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej, w szczególności bazującej na usługach i produktach lokalnych oraz zasobach tradycyjnych i ekologicznych. W samej administracji Powiatu będziemy wdrażać nowoczesne metody zarządzania, innowacyjne technologie w zakresie obsługi mieszkańców i inwestorów, a także intensyfikować współpracę samorządu z organizacjami „trzeciego sektora”.

Publikacja, która trzymają Państwo w rękach, jest streszczeniem Strategii Rozwoju Powiatu Olsztyńskiego. Pełną wersją można pobrać ze strony www.powiat-olsztyński.pl. Mam nadzieję, że będzie stanowić ciekawą, a przede wszystkim użyteczną lekturę. Strategia powstała bowiem z myślą o mieszkańcach, przy ich udziale oraz dla nich. To dokument, który ma służyć nam wszystkim, by w Powiecie żyło się lepiej i wygodniej.

Małgorzata Chyziak
Starosta Olsztyński

Wprowadzenie

„Strategia rozwoju powiatu olsztyńskiego na lata 2016-2025” jest podstawową deklaracją samorządu, w której sformułowane została wizja oraz zasadnicze kierunki rozwoju powiatu. Wizja powiatu olsztyńskiego zawarta w koncepcji strategicznej jest efektem połączenia prac warsztatowych, eksperckich oraz wyników uzyskanych w ramach badań społecznych. Przyjęty program działania jest spójny z opracowaniami szczebla regionalnego oraz krajowego, a podstawą prawną dla opracowania i wdrażania Strategii Rozwoju jest ustawa o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 roku.

Istotą przedmiotowego opracowania jest wyznaczenie głównych, najważniejszych kierunków działań krótko i długofalowych oraz opisanie sposobu ich realizacji. Głównym elementem przygotowań Strategii były spotkania warsztatowe, w których udział wzięli radni, przedstawiciele Starostwa Powiatowego w Olsztynie oraz instytucji samorządowych, przedstawiciele organizacji społecznych i sektora biznesu, przedsiębiorcy, mieszkańcy. Zawarte w Strategii zapisy wynikają wprost z postulatów i ocen sformułowanych przez liderów społeczności lokalnej powiatu olsztyńskiego, a także stanowią wyraz aspiracji i dążeń samorządu jako wspólnoty mieszkańców.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego jest podstawowym narzędziem służącym efektywnemu zarządzaniu na poziomie lokalnym. Celem działania samorządu powiatowego jest wykonywanie zadań publicznych zgodnie z obowiązującymi wymaganiami prawa, zapewniając zaspakajanie potrzeb mieszkańców, a także stymulowanie rozwoju gospodarczego i społecznego. Samorząd lokalny posiada narzędzia służące do realizacji tych celów (zarówno w wymiarze finansowym, jak i instytucjonalnym), napotyka też różnorodne bariery i ograniczenia (wewnętrzne, jak i zewnętrzne), które obniżają skuteczność podejmowanych działań.

„Strategia Rozwoju Powiatu Olsztyńskiego” została przygotowana z uwzględnieniem następujących pięciu założeń metodologicznych:

- charakter wieloletni - planowanie w odniesieniu do prognoz i trendów;
- „od ogółu do szczegółu” - od misji, poprzez problemy i pomysły na ich rozwiązanie, do konkretnych planów;
- uczestnictwo - zaangażowanie w pracę nad Strategią różnych środowisk, mieszkańców i zainteresowanych podmiotów;
- praca grupowa - organizacja warsztatów gwarantujących wypracowywanie optymalnych rozwiązań;
- przydatność - wypracowane rozwiązania stają się automatycznie projektami, dla których można poszukiwać źródeł finansowania.

Za okres realizacji Strategii przyjęto okres do 2025 roku. Wybór takiego przedziału czasowego pozwala na realne wdrożenie precyzyjnie zaplanowanych i określonych celów strategicznych. Strategia wraz ze skutecznym systemem monitoringu służyć będzie rozwojowi powiatu olsztyńskiego w oparciu o potencjał zewnętrzny, zidentyfikowane potrzeby mieszkańców oraz dostępne środki zewnętrzne, głównie z Unii Europejskiej.

I Powiat Olsztyński dziś – diagnoza i wnioski

Powiat olsztyński jest największym zarówno pod względem liczby ludności oraz powierzchni powiatem województwa warmińsko-mazurskiego. Jego powierzchnia to 2 837 km², co stanowi blisko 12% obszaru całego województwa. Powiat olsztyński charakteryzuje się stale rosnącą liczbą mieszkańców, która obecnie wynosi 123 tys. osób (niemal 8,5% ogółu mieszkańców województwa).

Pod względem administracyjnym powiat olsztyński składa się z dwunastu gmin, w tym siedmiu gmin wiejskich (Dywity, Gietrzwałd, Jonkowo, Kolno, Purda, Stawiguda i Świątki) oraz pięciu gmin miejsko-wiejskich (Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto, Jeziorany i Olsztynek). W jego skład wchodzi 5 miast, 447 miejscowości. Gminy wchodzące w skład Powiatu olsztyńskiego są mocno zróżnicowane pod względem powierzchni i liczby mieszkańców. Najludniejsza z gmin - Biskupiec, liczy bowiem ponad 19 tys. mieszkańców, a najmniejsza z nich - Kolno zaledwie 3,2 tyś. mieszkańców. Charakterystyczną cechą powiatu jest to, iż okala on miasto Olsztyn, z którym pod wieloma względami jest funkcjonalnie powiązany. Przeciętna gęstość zaludnienia w powiecie olsztyńskim wynosi 43,4 osoby/km² i jest niższa od średniej województwa, która kształtuje się na poziomie 60 osób/km², przy czym jednocześnie obserwuje się znaczący wzrost gęstości zaludnienia w gminach bezpośrednio graniczących z Olsztynem, co w szczególności dotyczy gmin usytuowanych na północ i północny-wschód od tego miasta.

Tabela 1 Powierzchnia i ludność powiatu olsztyńskiego i gmin powiatu

	Powierzchnia [km ²]	Powierzchnia powiatu [%]	Liczba ludności	Odsetek ludności powiatu	Gęstość zaludnienia
powiat olsztyński	2 837	100,00%	123 049	100,00%	43,4
Barczewo	320	11,28%	17 465	14,19%	54,6
Biskupiec	290	10,23%	19 157	15,57%	66,1
Dobre Miasto	259	9,12%	16 161	13,13%	62,4
Dywity	161	5,68%	11 097	9,02%	68,9
Gietrzwałd	172	6,07%	6 485	5,27%	37,7
Jeziorany	211	7,45%	7 952	6,46%	37,7
Jonkowo	169	5,94%	7 090	5,76%	42,0
Kolno	179	6,29%	3 292	2,68%	18,4
Olsztynek	372	13,09%	14 007	11,38%	37,7
Purda	317	11,21%	8 507	6,91%	26,8
Stawiguda	223	7,85%	7 656	6,22%	34,3
Świątki	164	5,78%	4 180	3,40%	25,5

Ponad 90% powierzchni powiatu leży na terenie historycznej Warmii, przez co powiat utożsamia się przede wszystkim z warmińską spuścizną historyczną, architektoniczną i kulturową, odwołując się do warmińskiej gwary, czy dziedzictwa materialnego takiego jak: zamki krzyżackie, fragmenty murów obronnych, kościoły, czy przydrożne kapliczki.

Jednym z walorów powiatu jest jego bogactwo w zasoby naturalne. Blisko połowę terenu powiatu olsztyńskiego stanowią użytki rolne (47,98%), niemal 40% tereny leśne, a zaledwie 3,55% tereny zurbanizowane.

zowane. Na tle województwa i kraju powiat olsztyński jawi się zatem jako obszar o niskiej koncentracji zabudowy, mniejszym od przeciętnej odsetku terenów rolnych oraz większej lesistości. Do zasobów naturalnych powiatu olsztyńskiego zalicza się między innymi rezerwaty obejmujące tereny jezior i rzek, z których dwie główne Łyna i Wadąg są interesującymi szlakami kajakowymi. Teren powiatu przecina kilkaset kilometrów znakowanych szlaków rowerowych i pieszych.

Powiat olsztyński posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg gminnych i wojewódzkich. Przez teren powiatu przebiegają także trzy ważne dla regionu i kraju drogi: DK51 relacji Olsztynek-Olsztyn-Bezledy, DK 16 Grudziądz-Olsztyn-Augustów, DK53 Olsztyn-Ostrołęka. Drogi te krzyżują się w Olsztynie, co ma istotny wpływ na funkcjonowanie całego obszaru. Olsztyn pełni także rolę ważnego węzła kolejowego, do którego kursują pociągi z 6 gmin powiatu olsztyńskiego (Barczewo, Dobre Miasto, Gietrzwałd, Jonkowo, Olsztynek, Stawiguda).

Wnioski z przeprowadzonej diagnozy

„Strategia Rozwoju Powiatu Olsztyńskiego na lata 2016-2025” jest podstawową deklaracją samorządu, w której sformułowane zostały wizja oraz zasadnicze kierunki rozwoju powiatu. Wizja powiatu olsztyńskiego jest efektem połączenia prac warsztatowych, eksperckich oraz wyników uzyskanych w ramach badań społecznych. Oto wnioski z przeprowadzonej diagnozy sytuacji przedstawione w układzie wartościującym – jako plusy i minusy.

Ludność – potencjał demograficzny

- rosnąca liczba mieszkańców
- dodatnie saldo migracji
- dodatni przyrost naturalny
- starzenie się społeczności lokalnej
- wzrastający wskaźnik obciążenia demograficznego

Rynek pracy

- padająca liczba osób bezrobotnych
- wzrastająca liczba osób pracujących
- spadająca liczba osób do 25 roku życia pozostających bez pracy
- wysoki odsetek osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym
- najniższy wskaźnik liczby osób pracujących na 1000 ludności

Edukacja

- stosunkowo wysoka zdawalność egzaminu dojrzałości
- dobre wyniki egzaminów dojrzałości
- najniższy współczynnik skolaryzacji na poziomie gimnazjalnym i podstawowym
- spadająca liczba uczniów szczebla ponadgimnazjalnego

Ochrona zdrowia

- lepszy od przeciętnego stan zdrowia mieszkańców powiatu olsztyńskiego
- możliwość korzystania z oferty placówek medycznych miasta Olsztyn
- niższe od przeciętnych dla województwa i powiatów ościennych wskaźniki dostępności do usług i podmiotów medycznych

Pomoc społeczna

- rozbudowany terytorialnie system opieki społecznej
- niski odsetek osób korzystających z pomocy społecznej
- stagnacja liczby osób objętych pomocą społeczną wskazująca na utrwalenie zjawisk negatywnych
- najniższy poziom życia wśród województw
- bezrobocie i ubóstwo jako główne przyczyny korzystania z pomocy społecznej

Kultura

- rosnąca liczba osób odwiedzających muzea
- wzrost liczby klubów i kół o profilu kulturalnym
- zmniejszające się wydatki na kulturę
- wyraźny spadek czytelnictwa i dostępności do bibliotek
- malejąca liczba imprez kulturalnych i ich uczestników

Układ komunikacyjny i dostępność komunikacyjna

- korzystniejsza od pozostałych powiatów województwa dostępność transportową
- rosnący wskaźnik liczby dróg o nawierzchni twardej
- spadek wskaźnika liczby dróg gruntowych
- niewielka odległość od lotniska w Szymanach
- umiejscowienie powiatu w regionie o najniższej w Europie dostępności transportowej
- duże zróżnicowanie dostępności transportowej poszczególnych gmin powiatu

Infrastruktura sieciowa

- pozytywny trend rozwoju infrastruktury sieciowej
- rosnąca liczba użytkowników wodociągów, kanalizacji oraz sieci gazowej
- rosnąca liczba mieszkańców odprowadzających ścieki do oczyszczalni
- niższe od przeciętnych dla województwa i kraju wskaźniki odsetka osób korzystających z infrastruktury sieciowej
- bardzo słabo rozwinięta sieć gazowa
- niski odsetek mieszkańców odprowadzających ścieki do oczyszczalni

Budownictwo

- duża liczba oddawanych do użytku mieszkań
- ponadprzeciętna wielkość mieszkań w powiecie olsztyńskim, względem mieszkań województwa i kraju
- malejąca liczba oddawanych rocznie mieszkań na terenie powiatu olsztyńskiego
- duże zróżnicowanie liczby oddawanych mieszkań oraz powierzchni użytkowej w gminach powiatu

Gospodarka odpadami

- nowe inwestycje w gospodarkę odpadami spełniające aktualne normy i standardy
- rekultywacja dawnych wysypisk, stanowiących zagrożenie dla środowiska
- dynamiczny wzrost liczby wytwarzanych na obszarze odpadów
- potrzeby rozwoju infrastruktury do przetwarzania odpadów

Struktura gospodarcza

- pozytywny trend rozwoju gospodarczego
- rosnąca liczba podmiotów gospodarczych
- duża liczba podmiotów działających w obszarze profesjonalnym, naukowym i technicznym
- niskie wskaźniki przedsiębiorczości mieszkańców
- malejąca liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych
- dominacja mikro i małych przedsiębiorstw

Uwarunkowania przyrodnicze

- duża powierzchnia obszarów chronionych mogących stanowić bazę dla rozwoju turystyki
- dobra jakość wód i powietrza
- zróżnicowany dostęp mieszkańców gmin do terenów zielonych i rekreacyjnych na terenach zurbanizowanych
- rozległe obszary chronione, mogące blokować napływ inwestycji

Spółeczeństwo obywatelskie

- stale rosnąca liczba organizacji
- wyższy wskaźnik organizacji pozarządowych przypadających na 10 tys. mieszkańców w porównaniu do średniej ogólnopolskiej oraz wojewódzkiej
- niższa od przeciętnej dla województwa i kraju frekwencja wyborcza

Analiza rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu olsztyńskiego

Na potrzeby analizy stworzono odrębny wskaźnik poziomu rozwoju gospodarczego. Jego koncepcja zbudowana jest na podstawie istniejących wskaźników tego typu oraz na podstawie dostępności danych składowych dla danego poziomu agregacji danych - w tym przypadku gmin. Większość wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego oparta jest na kilku jego aspektach. Najbardziej znany wskaźnik Human Development Index (HDI) oraz jego odpowiednik LHDI (Local Human Development Index) liczony przez UNDP, jedną z agend ONZ dla regionów Polski zbudowane są z trzech obszarów: zamożność, poziom edukacji oraz jakość zdrowia.

W niniejszym badaniu powyższe obszary zostały zmodyfikowane dla uzyskania pełniejszego przekroju wybranych gmin. Dołączono więc kategorię migracji. Ponadto zmieniono wskaźniki składowe w danych obszarach. To z kolei wynika z kiepskiej dostępności danych dla stopnia agregacji dla poziomu gmin. W efekcie zastosowano następujące wskaźniki składowe:

- Zamożność: udział gminy w dochodach budżetu państwa z tytułu podatku PIT na 1 mieszkańca.
- Edukacja: średni gminny wynik egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego i matematyki.
- Przedsiębiorczość: ilość prywatnych podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy mieszkańców.
- Migracje: saldo migracji na 1000 osób.

Uzyskane wyniki należy ujednocilić. Polega to na obliczeniu stosunku danego wyniku do wyniku najwyższego. I tak maksymalna wielkość to 1, a minimalna 0. W przypadku salda migracji, do każdego wyniku należy dodać wartość bezwzględną wyniku minimalnego, tak, aby móc obliczyć stosunek do wartości maksymalnej w przedziale 0 do 1. Przy tworzeniu wskaźnika zbiorczego obliczono średnią arytmetyczną ze wszystkich składowych, co w efekcie dało wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego. Ze względu na ujednoclenie wyników ma on charakter wyłącznie porównawczy wśród badanych gmin.

W próbie uwzględniono wszystkie gminy powiatu olsztyńskiego, bez wyróżnienia gmin miejskich, wiejskich i wiejsko-miejskich, aby pokazać różnice w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego w wymiarze bezwzględnym. Wszystkie dane pochodzą z roku 2014.

Wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego

Tabela poniżej przedstawia wyniki wskaźnika społeczno-gospodarczego, który powstał przez wyliczenie średniej arytmetycznej dla indywidualnych wskaźników wszystkich podobszarów dla każdej z gmin powiatu olsztyńskiego.

Wartości wskaźnika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu olsztyńskiego w roku 2014 i 2015:

Lp.	Gmina	Wskaźnik	
I GRUPA*			
		2014	2015
1	Stawiguda	0,978	0,979
2	Dywity	0,775	0,795
3	Gietrzwałd	0,707	0,632
4	Jonkowo	0,677	0,710
5	Purda	0,568	0,563
6	Barczewo	0,554	0,574
II GRUPA*			
1	Dobre Miasto	0,533	0,517
2	Olsztynek	0,526	0,485
3	Biskupiec	0,476	0,473
4	Jeziorany	0,418	0,426
5	Kolno	0,394	0,364
6	Świątki	0,373	0,381

Źródło. Opracowanie własne

Zdecydowanie najwyższy wynik osiągnęła Stawiguda. Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego drugich w kolejności Dywit jest sporo niższy. Natomiast różnica między Dywitami a trzecim Gietrzwałdem jest już znacznie mniejsza. Jeszcze mniej traci czwarte Jonkowo. Grupa kolejnych gmin (Purda, Barczewo, Dobre Miasto, Olsztynek) ma już sporą stratę. Biskupiec plasuje się równo pomiędzy ósmym Olsztynkiem, a dziesiątymi Jezioranami. Natomiast Kolno i Świątki mają już zauważalnie niższe wyniki od pozostałych gmin.

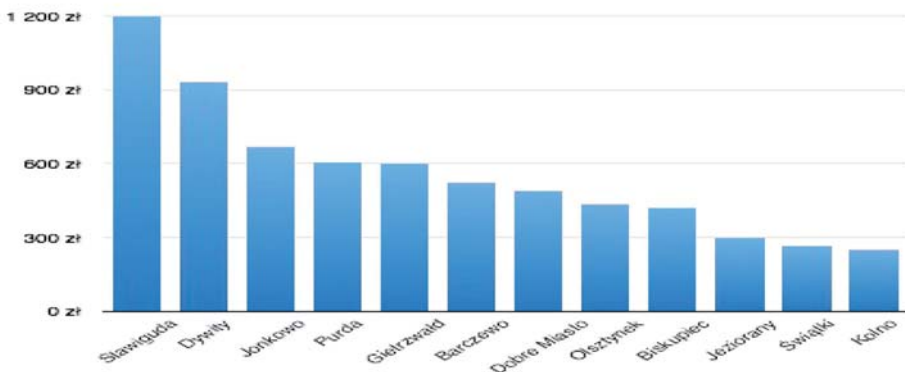
Gminy powiatu olsztyńskiego można podzielić na trzy grupy w zależności od wartości wskaźnika. Pierwszą grupę stanowi sama Stawiguda ze wskaźnikiem wyższym o około 20%. Kolejna grupa to Dywity, Gietrzwałd i Jonkowo. Różnice między nimi są niższe niż 10%. Trzecia grupa to pozostałe gminy, które osiągają wskaźniki zauważalnie słabsze od pierwszej czwórki.

Różnicowanie pomiędzy gminami powiatu uwarunkowane jest położeniem gminy względem Olsztyna. Gminy z tzw. „pierwszego wianuszka” charakteryzują się zdecydowanie wyższym poziomem rozwoju oraz jego dynamiką. Dodatkowo dokonano, w celu zobrazowania wpływu Olsztyna na poszczególne gminy, podziału gmin na 2 grupy: bezpośrednio przylegających do Olsztyna oraz pozostałe. Oddziaływanie Olsztyna na gminy bezpośrednio sąsiadujące jest istotne dla ich rozwoju. Dane, w celu pokazania dynamiki zmian, pokazano także dane z roku 2015.

Wskaźniki podobszarów

Zamożność

Dochody gmin powiatu olsztyńskiego z podatku PIT na 1 mieszkańca w 2014 roku

Źródło. Opracowanie własne

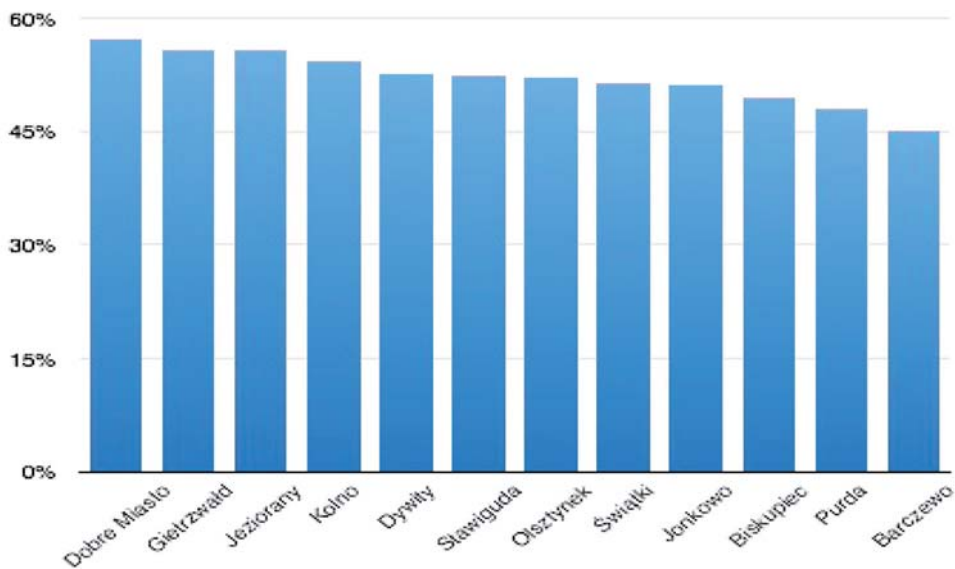
W podobszarze zamożności dwie gminy znacząco odstają od pozostałych, tj. Stawiguda, której mieszkańcy osiągają średnio niemal 30% wyższe dochody niż mieszkańcy Dywit oraz Dywity, gdzie zarabia się średnio prawie 40% lepiej niż w Jonkowie. Wśród pozostałych gmin nie ma znacznych różnic. Zaznaczyć jednak należy, że w przypadku trzech ostatnich (Jeziorki, Świątki, Kolno) występuje zauważalna strata w stosunku do reszty badanych obszarów.

Wartości wskaźnika podobszaru zamożności gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Lp.	Gmina	Podobszar zamożności
1	Stawiguda	1,000
2	Dywity	0,776
3	Jonkowo	0,555
4	Purda	0,502
5	Gietrzwałd	0,502
6	Barczewo	0,434
7	Dobre Miasto	0,406
8	Olsztynek	0,360
9	Biskupiec	0,349
10	Jeziorki	0,248
11	Świątki	0,219
12	Kolno	0,209

Edukacja

Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego i matematyki w gimnazjach gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku:

Źródło. Opracowanie własne

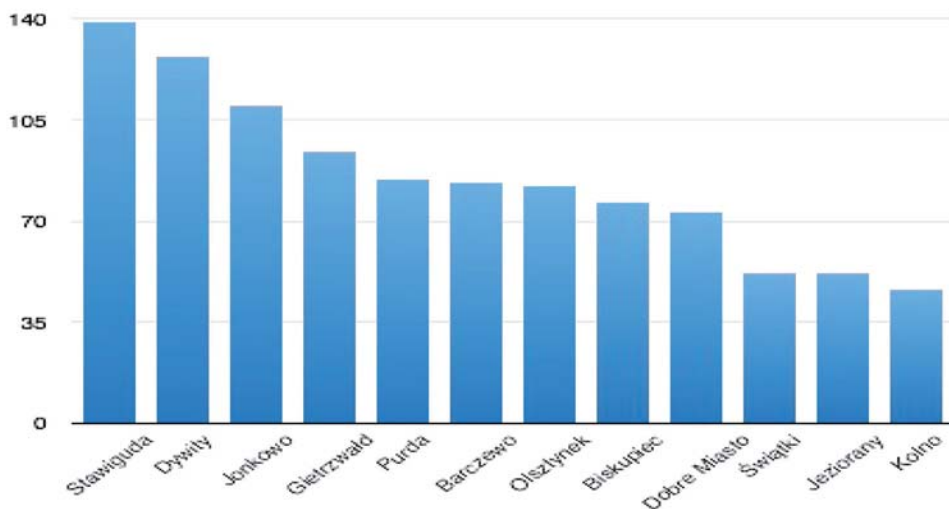
Podobszar edukacji, w przeciwieństwie do zamożności, charakteryzuje się niewielką dysproporcją wyników. Różnica wyników najlepszej (Dobre Miasto) i najslabszej (Barczewo) gminy wynosi jedynie 12,25 punktu procentowego. Oznacza to, że najlepsza gmina jest lepsza o niecałe 30% od obszaru najslabszego. Szczególnie wyrównany poziom osiągają gminy na miejscach 5-9 (Dywity, Stawiguda, Olsztynek, Świątki, Jonkowo).

Wartości wskaźnika podobszaru edukacji gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku:

Lp.	Gmina	Podobszar edukacji
1	Dobre Miasto	1,000
2	Gietrzwałd	0,976
3	Jeziorany	0,976
4	Kolno	0,948
5	Dywity	0,920
6	Stawiguda	0,914
7	Olsztynek	0,912
8	Świątki	0,896
9	Jonkowo	0,892
10	Biskupiec	0,865
11	Purda	0,839
12	Barczewo	0,786

Przedsiębiorczość

Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 10 tysięcy mieszkańców w gminach powiatu olsztyńskiego w 2014 roku:

Źródło. Opracowanie własne

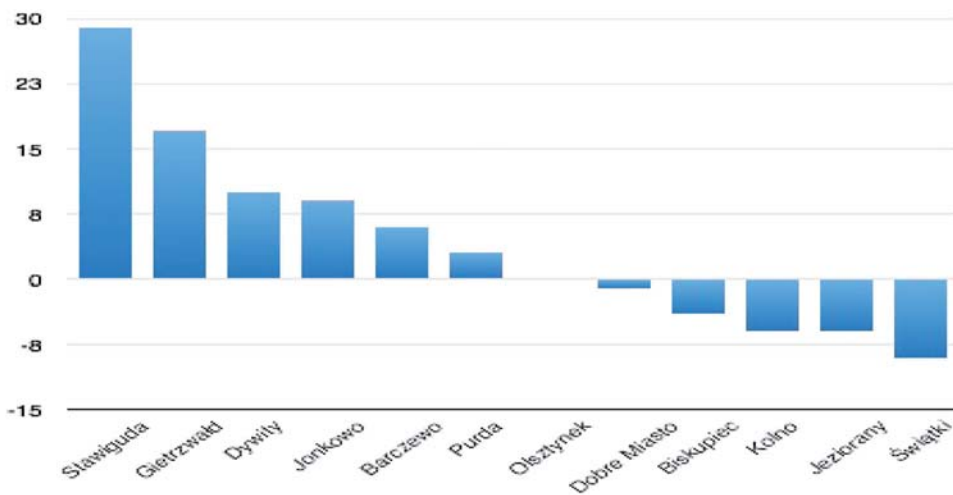
W obszarze przedsiębiorczości występuje bardziej zauważalne zróżnicowanie wyników wśród trzech wiodących gmin (Stawiguda, Dywity, Jonkowo). Różnica między Stawigudą a Dywitami jest mniejsza niż 10%. Jonkowo traci już ponad 15% i w podobnym stosunku jest lepsze od czwartego Gietrzwałdu. Jednak gminy na miejscach 4-9 (Gietrzwałd, Purda, Barczewo, Olsztynek, Biskupiec i Dobre Miasto) osiągają bardzo zbliżone wyniki. Ostatnia grupa gmin (Świątki, Jeziorany, Kolno) traci już bardzo dużo, jednak między sobą znacznie się nie różni.

Wartości wskaźnika podobszaru przedsiębiorczości gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku:

Lp.	Gmina	Podobszar przedsiębiorczości
1	Stawiguda	1,000
2	Dywity	0,913
3	Jonkowo	0,789
4	Gietrzwałd	0,672
5	Purda	0,603
6	Barczewo	0,595
7	Olsztynek	0,586
8	Biskupiec	0,544
9	Dobre Miasto	0,523
10	Świątki	0,376
11	Jeziorany	0,370
12	Kolno	0,331

Migracje

Saldo migracji na 1000 mieszkańców w gminach powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Źródło. Opracowanie własne

W podobszarze migracji ponad połowa gmin osiągnęła wynik dodatni. Znacząco wybijają się jednak tylko dwie gminy: Stawiguda oraz Gietrzwałd, przy czym pierwsza ma o ponad jedną trzecią lepszy wynik niż druga. Podobna różnica jest między Gietrzwałdem a trzecimi Dywitami. Później wyniki aż tak mocno już się nie różnią - 1 do 3 osób na 1000 mieszkańców.

Wartości wskaźnika podobszaru migracji gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku:

Lp.	Gmina	Obszar 4
1	Stawiguda	1,000
2	Gietrzwałd	0,678
3	Dywity	0,494
4	Jonkowo	0,474
5	Barczewo	0,402
6	Purda	0,326
7	Olsztynek	0,247
8	Dobrze Miasto	0,204
9	Biskupiec	0,146
10	Kolno	0,087
11	Jeziorany	0,080
12	Świątki	0,000

Źródło. Opracowanie własne

II Powiat olsztyński jutro – wizja i plan rozwoju do 2025 roku

Uzgodniona wizja rozwoju Powiatu wyznacza horyzont strategiczny w sensie aspiracji lokalnej społeczności i władz samorządowych. Wizja zawiera ogólny obraz Powiatu w roku 2025. Przedmiotowy rozdział jest po pierwsze - syntezą potrzeb i oczekiwań mieszkańców Powiatu, artykułowanych podczas badań sondażowych oraz spotkań warsztatowych. Po drugie - zapisy w obrębie wizji to wyraz możliwości działania struktur samorządowych, organizacji społecznych oraz inwestorów i przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie powiatu. Zapisy sformułowane w ramach wizji, to w istocie deklaracja samorządu definiująca docelowy stan gminy w efekcie zaplanowanych na najbliższą dekadę przeobrażeń.

Wizja Strategii Rozwoju Powiatu Olsztyńskiego została zdefiniowana następująco:

Strategia Rozwoju Powiatu, aby mogła stanowić narzędzie dla skutecznego zarządzania zmianą i stymulowania rozwoju, musi odnosić się do konkretnych obszarów lub dziedzin, które zostały uznane za kluczowe z punktu widzenia zaspokajania potrzeb mieszkańców. Obszary te są często nazywane „domenami planowania strategicznego”, a ich zdefiniowanie jest fundamentalne z punktu widzenia ostatecznej zawartości celów strategicznych. Rozwinięcie wizji rozwoju stanowią cztery domeny planowania strategicznego, które są ściśle powiązane z celami strategicznymi i planami operacyjnymi przewidzianymi do realizacji.

Domeny strategiczne powiatu olsztyńskiego

Struktura koncepcji strategicznej powiatu olsztyńskiego jest prosta i jednocześnie kompletna - domeny planowania strategicznego wyznaczają obszary które, rozpatrywane łącznie, pozwalają myśleć o przyszłym rozwoju powiatu jako całości.

Cel główny	Wzrost atrakcyjności powiatu dla mieszkańców i inwestorów poprzez zrównoważony rozwój oparty o funkcjonalność przestrzenną			
Domeny strategiczne	Infrastruktura i środowisko	Gospodarka	Usługi publiczne	Aktywna wspólnota
Cele strategiczne	Wysoka jakość życia i stworzenie warunków do inwestowania dzięki działaniom poprawiającym infrastrukturę techniczną oraz stan środowiska naturalnego	Tworzenie i promowanie warunków dla rozwoju gospodarki z zachowaniem zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego	Wzmocnienie systemu świadczenia usług publicznych oraz form spędzania czasu wolnego	Inteligentny rozwój społeczny, wykorzystujący aktywność społeczną i ekonomiczną, dziedzictwo kulturowe oraz współpracę środowisk lokalnych

4 cele strategiczne precyzyjnie identyfikują pożądane kierunki działań, na których będzie się koncentrować samorząd Powiatu Olsztyńskiego w latach 2016-2025.

Plany operacyjne, które służą osiągnięciu celów strategicznych w ramach niniejszej Strategii, są częściowo „otwarte”, tzn. definiują rekomendowane obszary wsparcia, wyznaczając grupy/sekwencje projektów, co oznacza, że zdefiniowanie konkretnych, szczegółowych zakresów poszczególnych zadań pozostaje w kompetencjach struktur oddelegowanych do ich realizacji.

Plany operacyjne

Cele strategiczny 1. Wysoka jakość życia i stworzenie warunków do inwestowania dzięki działaniom poprawiającym infrastrukturę techniczną oraz stan środowiska naturalnego

1.1 Modernizacja i dostosowywanie do potrzeb infrastruktury drogowej i okołodrogowej

Budowa i wspieranie systemu komunikacji zintegrowanego z Miejskim Obszarem Funkcjonalnym Olsztyna

Polepszenie standardu nawierzchni dróg na jezdniach i chodnikach

Usprawnienie systemu sieci dróg na terenie powiatu

Budowa tras i ścieżek rowerowych

Budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego

Remont i budowa przystanków/wiat autobusowych

1.2 Rozwój i poprawa funkcjonowania infrastruktury technicznej

Wspieranie budowy i rozbudowy systemów gospodarki wodno-ściekowej w ramach aglomeracji na terenie powiatu, w szczególności na obszarach objętych planami zagospodarowania przestrzennego

Wsparcie budowy lokalnych ujęć wody

Pomoc w budowie indywidualnych i zbiorczych systemów odbiorów ścieków poza aglomeracjami

Przygotowanie atrakcyjnych, uzbrojonych terenów pod budownictwo mieszkaniowe i inwestycje gospodarcze

1.3 Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

Wdrożenie dziedzinowych systemów informatycznych świadczenia elektronicznych usług publicznych

Rozbudowa infrastruktury informacyjnej i informatycznej

Zwiększenie dostępu do Internetu i informacji w przestrzeni publicznej

1.4 Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, ekonomicznym i społecznym

Wsparcie działań w zakresie odnowy i rewitalizacji miejscowości

Zapewnienie wysokiej estetyki przestrzeni publicznej

1.5 Troska o środowisko naturalne i ograniczenie emisji

Wspieranie działań związanych z dostosowaniem do zmian klimatu

Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych

Wsparcie działań w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza w budynkach indywidualnych

Promocja i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE)

Gospodarka odpadami zgodnie z hierarchią postępowania

Ochrona i zachowanie bioróżnorodności

Edukacja w zakresie poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska

Cele strategiczny 2 Tworzenie i promowanie warunków dla rozwoju gospodarki z zachowaniem zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego

2.1 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości

Tworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej, w szczególności bazującej na usługach i produktach lokalnych oraz zasobach tradycyjnych i ekologicznych

Udział w tworzeniu planów zagospodarowania przestrzennego terenów inwestycyjnych

Wsparcie rozwoju terenów inwestycyjnych

Promocja i wsparcie zrównoważonej turystyki, w tym agroturystyki

Wspieranie rozwoju rolnictwa oraz tworzenie warunków rozwoju lokalnego przetwórstwa i produkcji ekologicznej żywności

Edukacja w zakresie przedsiębiorczości, kreatywności i zarządzania projektem młodzieży

2.2 Stworzenie oferty inwestycyjnej i systemu wspierającego rozwój przedsiębiorczości

Stworzenie i koordynacja zintegrowanego systemu obsługi inwestorskiej

Nawiązanie współpracy z podmiotami wspierającymi pozyskiwanie inwestorów

Przygotowanie oferty inwestycyjnej na terenie powiatu

Przygotowanie Strategii promocji Powiatu

2.3 Rozwój ekonomii społecznej

Popularyzacja wiedzy dotyczącej ekonomii społecznej

Tworzenie mechanizmów wsparcia podmiotów ekonomii społecznej (PES) przez Powiat

Wykorzystanie miejsc atrakcyjnych turystycznie i lokalnych produktów do rozwoju ekonomii społecznej

Wyszkolenie osób działających na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej

Cele strategiczny 3. Wzmocnienie systemu świadczenia usług publicznych oraz form spędzania czasu wolnego

3.1 Wzrost poziomu bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców

Poszerzenie zakresu usług świadczonych i dostępnych dla osób niepełnosprawnych oraz seniorów

Podniesienie jakości i poszerzenie dostępu mieszkańców do opieki medycznej oraz profilaktyki zdrowia

Wsparcie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem

Budowa i wzmocnianie systemu bezpieczeństwa publicznego, w tym związanego ze zmianami klimatu

3.2 Rozwój oraz zwiększanie atrakcyjności i jakości infrastruktury edukacyjnej

Poszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży

Krzewienie idei kształcenia ustawicznego (kształcenie przez całe życie) - „Edukacja pokoleń”

Wysoki poziom edukacji dzieci i młodzieży w szkołach

Doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne

Modernizacja i remonty budynków oświatowych wraz z zagospodarowaniem terenów przyszkolnych

3.3 Rozwój oraz zwiększanie atrakcyjności i jakości infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej

Rozbudowa i wspieranie budowy systemu szlaków turystycznych

Rozbudowa infrastruktury sportowej, rekreacyjnej

Wspieranie budowy infrastruktury wypoczynkowej

Stworzenie kompleksowej oferty turystycznej - lokalne produkty turystyczne

3.4 Wdrożenie nowoczesnych metod zarządzania powiatem

Poprawa jakości i dostępności usług administracyjnych

Wprowadzenie standardów obsługi interesantów w Starostwie

Wdrożenie innowacyjnych technologii w zakresie obsługi mieszkańców i inwestorów

Podniesienie sprawności i skuteczności zarządzania w sytuacjach kryzysowych

Promocja turystyczna i gospodarcza

Współpraca z gminami powiatu olsztyńskiego w zakresie realizacji wspólnych przedsięwzięć

Cele strategiczny 4. Inteligentny rozwój społeczny, wykorzystujący aktywność społeczną i ekonomiczną, dziedzictwo kulturowe oraz współpracę środowisk lokalnych

4.1 Zaangażowane społeczeństwo na rzecz rozwoju gminy

Wspieranie społecznych inicjatyw

Katalizowanie aktywności i kreatywności mieszkańców

Wzmacnianie społecznej tożsamości i więzi mieszkańców

Wzmacnianie współpracy w ramach istniejących struktur samorządowych

Wspieranie i promowanie aktywności lokalnej mieszkańców

4.2 Zachowanie dziedzictwa kulturowego

Tworzenie warunków dla rozwoju postaw i kompetencji mieszkańców w zakresie kultury

Rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez angażowanie do uczestnictwa w kulturze

Tworzenie warunków infrastrukturalnych dla działalności kulturalnej

Wykorzystanie potencjału obiektów historycznych i zabytkowych na terenie powiatu

4.3 Wspieranie aktywności lokalnych organizacji społecznych

Powołanie pełnomocnika ds. współpracy z organizacjami

Intensyfikacja współpracy samorządu z organizacjami „trzeciego sektora”

Promocja wolontariatu oraz ekonomii społecznej

Wspieranie inicjatyw wzmacniających potencjał sektora społeczeństwa obywatelskiego

Rozwijanie instrumentów partycypacji społecznej

Kształcenie liderów lokalnych

Zgodność ze strategicznymi dokumentami

Strategia jest spójna i wpisuje się w strategiczne dokumenty na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Są to między innymi:

- [Strategia Europa 2020](#)
- [Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności](#)
- [Strategia Rozwoju Kraju 2020](#)
- [Krajowy Program Reform - Europa 2020](#)
- [Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie](#)
- [Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025](#)

System wdrażania i monitorowania

Proces wdrażania Strategii jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji ze społeczeństwem. Wdrożeniu programu towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Ze względu na swój długookresowy charakter wdrażanie założeń Strategii jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych oraz elastyczności w dostosowaniu się do priorytetów w zakresie uzyskiwania zewnętrznych środków finansowych.

Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitoring wdrażania Strategii powinien odbywać się w sposób ciągły, aby osiągnąć postawione w nim cele. Zaniechanie kontroli realizacji Strategii może spowodować spadek skuteczności i efektywności procesu wdrażania. Będzie się ona odbywać systematycznie (raz w roku) na spotkaniach zespołu. Monitorowania wdrażania Strategii oraz jej poszczególnych elementów dokonywać będzie zespół wyznaczony przez władze lokalne. Do zadań zespołu należy:

1. wskazanie źródeł finansowania Strategii;
2. kontrola procesu wdrażania Strategii i weryfikacja poszczególnych zadań i kierunków działania;
3. ocena efektów wdrożenia Strategii i finansowych relacji z budżetem powiatu.

Podstawowym warunkiem wiarygodności i skuteczności ewaluacji jest jej niezależność. Ocena Strategii będzie dotyczyć zadań związanych z okresem programowania, tj. lat 2016-2025 oraz dwóch lat po jego zakończeniu. Podstawą oceny Strategii będzie zawarty w niej zestaw wskaźników dla każdego celu strategicznego. Bieżącej ewaluacji realizacji celów strategicznych będzie dokonywał zespół, który jej wyniki będzie przedstawiał Zarządowi Powiatu.

Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej realizacji. Partnerzy sektora publicznego mają możliwość zgłaszania zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Oceny zasadności proponowanych zmian dokonuje Zarząd i Rada Powiatu. Ponadto władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny

system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Ponadto powiat olsztyński, jako instytucja wdrażająca Strategię, zapewnia środki informacyjne i promocyjne w zakresie udzielonej pomocy z funduszy strukturalnych. Wykorzystywane środki informacyjne i promocyjne będą miały na celu przede wszystkim informowanie potencjalnych i faktycznych odbiorców pomocy o możliwościach wsparcia ze strony UE oraz informowanie opinii publicznej o zakresie pomocy unijnej dla poszczególnych projektów i rezultatach tych działań.

Zmiany w Strategii

Wobec potencjalnych zmian zarówno w otoczeniu prawnym, gospodarczym, technologicznym, jak i społecznym, tak w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej uchwały Rady Powiatu. W szczególności Strategia może zostać zmieniona bądź uzupełniona na wniosek Rady Powiatu lub Zarządu Powiatu.

Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w powiecie podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych lub poszczególnych mieszkańców albo ich grup, a w szczególności zespołu pracowników Starostwa Powiatowego prowadzących monitoring wdrażania Strategii. Zasadność wprowadzenia proponowanych zmian oceniać będzie Zarząd i Rada Powiatu. Zmiana działań, o których mowa w Strategii, jak również ich uszczegółowienie i uzupełnienie, może nastąpić w trakcie wdrażania niniejszego dokumentu, w szczególności po przyjęciu uchwały budżetowej na kolejny rok budżetowy, określającej zadania inwestycyjne lub innych programów, w szczególności Wieloletniej Prognozy Finansowej oraz Wieloletniego Programu Inwestycyjnego.

Źródła finansowania Strategii

Realizacja Strategii uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych, jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków, jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe Powiatu wskazują, że na realizację przyjętych celów zostanie zabezpieczony wymagany wkład własny w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych.

Instytucją wdrażającą Strategię jest Starostwo Powiatowe w Olsztynie. Starostwo, jako instytucja wdrażająca Strategię, odpowiedzialne będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne;
- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w Strategii w zakresie przetargów wyłonienia wykonawców, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawstwem pod kątem terminowości i jakości wywiązania się ze zobowiązania;
- informowanie o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

Działania planowane do realizacji w danym roku zostaną uruchomione poprzez zamieszczenie w uchwale budżetowej na dany rok limitu wydatków na nie przeznaczonych. Kolejne uchwały budżetowe będą określały nakłady na poszczególne działania w wysokości umożliwiającej ich terminowe zakończenie.

Zmiana nakładów przeznaczonych na realizację Strategii będzie się odbywać w drodze uchwały Rady Powiatu w Olsztynie zmieniającej treść uchwały podstawowej.

Spis treści	nr strony
Wprowadzenie	3
I Powiat Olsztyński dziś – diagnoza i wnioski	4
Wnioski z przeprowadzonej diagnozy	5
Analiza rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu olsztyńskiego	7
Wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego	8
Wskaźniki podobszarów	9
Zamożność	9
Edukacja	10
Przedsiębiorczość	11
Migracje	12
II Powiat olsztyński jutro – wizja i plan rozwoju do 2025 roku	13
Domeny strategiczne powiatu olsztyńskiego	13
Plany operacyjne	14
Zgodność ze strategicznymi dokumentami	18
System wdrażania i monitorowania	18
Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	18
Komunikacja społeczna i promocja Strategii	18
Zmiany w Strategii	19
Źródła finansowania Strategii	19

<http://www.powiat-olsztynski.pl/srpo/>

Starostwo Powiatowe
w Olsztynie
Plac gen. J. Bema 5
10-516 Olsztyn
www.powiat-olsztynski.pl